

Työturvallisuus

Kimpparenki-hanke, ProAgria Etelä-Pohjanmaa

Maatalous on riskialtis ammatti. Hyvin tuottavalle yritykselle turvallinen ympäristö on peruselementti, jonka varaan nojaa kaikki muu tekeminen ja toiminta yrityksessä.

On tärkeää, että yrityksessä suhtaudutaan riskien ja tapaturmien ennaltaehkäisyyn kannustavasti.

Työturvallisuus perustuu lakiin

Työturvallisuutta toteutetaan osana työsuojelua ja sen toimintaa ohjaavat mm. työturvallisuuslaki ja työterveyshuoltolaki. Työturvallisuuslain mukaan työpaikan tulee olla turvallinen ja terveellinen. Turvallisuus on työnantajan vastuulla, mutta työntekijän tulee noudattaa työnantajan ohjeita turvallisuuteen koskien käyttämällä esim. työnantajan määräämiä suojavälineitä.

TYÖTURVALLISUUS

- ✓ Perustuu lakiin
- ✓ Osana työsuojelua
- ✓ Työnantajan velvollisuudet
- ✓ Työntekijän velvollisuudet
- ✓ Motivointi turvallisiin työskentelytapoihin
- ✓ Riskien kartoitus
- ✓ Vaaratilanteiden mahdollinen poistaminen tai välttäminen
- ✓ Työterveyshuolto
- ✓ Riskit maatilalla

Turvallisuusjohtaminen

Turvallisuusjohtaminen on työympäristön sekä työolojen suunnitelmallista ja järjestelmällistä kehittämistä, seuranta sekä henkilöstön opastamista turvalliseen toimintaan. Sen tavoitteena on johtamisen keinoin hallita työpaikan työturvallisuus- ja työterveysriskejä, ennalta ehkäistä tapaturmia sekä työstä johtuvia sairauksia ja sairauspoissaoloja. Turvallisuus tulee ottaa huomioon työpaikan kaikessa toiminnassa ja sen kaikilla tasoilla.

Työpaikan turvallisuuskulttuuri

Turvallisuuskulttuuri ja asennoituminen siihen lähtee yrityksen ylimmästä johdosta. Yrittäjän omalla suhtautumisella turvallisten työtapojen ja turvallisuusohjeiden noudattamiseen on vaikutusta kaikkien muidenkin työntekijöiden toimintaan työpaikalla. Työpaikalla tulee olla selkeät tavoitteet turvallisuuden ja työolojen kehittämiseen sekä henkilöstön terveyden ja työkyvyn ylläpitämiseen.

Vaaratilanteet tulisi kirjata ja raportoida eteenpäin, jotta muutkin työntekijät ovat tietoisia asiasta ja osaavat varoa vastaavia tilanteita. Palautteen antaminen ja sen saaminen on myös tärkeää, niin myönteisen kuin kriittisen. Työpaikalla olisi hyvä järjestää säännöllisesti palavereita, joissa käsitellään ajankohtaisia työturvallisuusasioita sekä keskustellaan mahdollisesti sattuneista vaaratilanteista töissä.

Turvallisuuskulttuuri on työn ja työolosuhteiden jatkuvaa parantamista, jossa suunnitellaan, toteutetaan, seurataan ja arvioidaan omaa tai muiden työntekijöiden tapaa tehdä töitä. Itseään ja tapojaan kohtaan pitää osata olla kriittinen ja tunnistaa toiminnassaan vaaratilanteet, jotta pystyy muuttamaan opittua työskentelymallia turvallisemmaksi. Jokaisen työntekijän tulisi huolehtia jatkuvasta työturvallisuuskoulutuksesta ja itsensä kehittämisestä.

Työsuojelutoiminta

Työsuojelu on ennakoivaa, suunnitelmallista ja jatkuvasti kehittyvää työterveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämistä työpaikalla. Se on yhteistoimintaa, jonka osapuolina ovat työnantaja ja hänen työntekijänsä. Työsuojelunyhteistoiminnan tavoitteena on edistää työnantajan ja työntekijöiden välistä vuorovaikutusta ja mahdollistaa se, että työntekijät pääsevät osallistumaan ja vaikuttamaan työpaikan turvallisuutta ja terveellisyttä koskeviin asioihin. Työsuojelutoimintaan osallistuu koko työyhteisö, mutta esimiehillä ja työsuojeluhenkilöstöllä on siihen liittyen erityistehtäviä.

Työsuojelun toimintaohjelma on turvallisuusjohtamisen apuväline, joka liittyy kiinteästi yrityksen strategiaan. Toimintaohjelmassa linjataan työpaikan työturvallisuuden, työterveyden ja työkykyä ylläpitävän toiminnan periaatteet ja tavoitteet. Toimintaohjelman laadinta on myös lakisääteinen velvollisuus ja se koskee kaikkia työnantajia sekä työpaikkoja. Toimintaohjelman tavoitteet on otettava huomioon työpaikan kehittämistoiminnassa ja suunnittelussa. Ohjelman laadinta olisi hyvä tehdä yhteistyössä johdon, työntekijöiden sekä työsuojelu- ja työterveyshenkilöstön kesken.

Työsuojelusta on erikseen oma tietokortti tämän hankkeen yhteydessä.

Työterveyshuolto

Työnantajalla on lakisääteinen velvoite järjestää työntekijöilleen terveystalveluja käyttäen apunaan työterveyshuollon ammattihenkilöitä ja asiantuntijoita. Työnantajan ja työterveyshuollon palvelujen tuottajan tulee tehdä työterveyshuollon järjestämisestä kirjallinen sopimus. Sopimuksen tulee sisältää työterveyshuollon yleiset järjestelyt, sopimuksen kesto sekä palvelujen sisältö ja laajuus.

Työterveyshuollon lakisääteisiä velvoitteita ovat muun muassa toimenpide-ehtotusten tekeminen työkyvyn ja työolojen parantamiseksi, terveystarkastukset, työpaikan terveysvaarojen selvittäminen sekä yksittäisen työntekijän terveyden seuranta ja työkyvyn edistäminen ohjaamalla hänet esimerkiksi lisätutkimuksiin tai kuntoutukseen.

Työpaikan terveysvaarat selvitetään työpaikkaselvityksen avulla ja sen perusteella laaditaan työpaikan henkilökohtainen terveydenhuollon toimintasuunnitelma, joka tarkastetaan vuosittain. Toimintasuunnitelmassa perustuu työpaikan olosuhteiden selvittämiseen ja niiden terveydellisen merkityksen arviointiin sekä työpaikan omaan riskien arviointiin. Toimintasuunnitelman sisällön tulee olla henkilöstön nähtävissä.

Työterveyshuollosta on erikseen oma tietokortti tämän hankkeen yhteydessä.

Työpaikan turvallisuus- ja terveystriskien arviointi ja hallinta

Turvallisuus- ja terveystriskien arviointi on järjestelmällistä työhön, ympäristöön ja oloihin liittyvien vaarojen tunnistamista ja niiden aiheuttamien riskien suuruuden määrittämistä. Riskien hallinnasta vastaa esimies ja ylin johto, mutta silti jokaisen työntekijän tulisi osallistua oman työympäristönsä vaarojen tunnistamiseen. Riskejä arvioidessa käytetään apuna työsuojelu- ja työterveyshenkilöstöä sekä muita alan asiantuntijoita.

Työpaikan riskejä ovat työympäristö (esim. työtilat, koneet, kulkutiet), fyysiset vaaratekijät (esim. melu, värinä, valaistus), fyysinen kuormittuminen (esim. työn tauotus, nostot, hankalat työasennot) ja psyykinen kuormittuminen (esim. yksin työskentely, työajat, epäasiallinen kohtelu työpaikalla).

Työstä johtuvia vaaroja sekä riskejä tulisi aina välttää ja ne tulisi poistaa tai korvata vähemmän haitallisilla menetelmillä. Jos tähän ei pystytä, niin vaarat tulisi kuitenkin saada sellaiselle tasolle, ettei niistä aiheudu haittaa kenenkään terveydelle ja turvallisuudelle. Toimenpiteistä aiheutuu yleensä kustannuksia, mutta samalla ne parantavat tuottavuutta, sillä työt sujuvat paremmin, tuotteiden laatu paranee ja työntekijöiden työmotivaatio kasvaa työolojen parantumisen myötä.

Seuranta ja kehittäminen

Työolojen ja työympäristön lähtökohtana on jatkuva kehittäminen ja tarkkailu. Hyvä työturvallisuus edellyttää, että työpaikan melu-, lämpö-, valaistus-, ilmasto- ja työhigienia- ja ergonomia-asiat ovat kunnossa. Turvallinen työympäristö ja terveelliset työolot antavat hyvän pohjan työhyvinvoinnille, tuottavuudelle ja kilpailukyvyille. Työtapojen ja työpisteiden ergonomiaan tulisi kiinnittää paljon huomiota, samoin siisteys ja järjestys parantavat työhyvinvointiin ja vähentävät vaaratilanteita. Työkoneita ja työvälineitä tulisi huoltaa sekä korjata säännöllisesti yllättävien vaaratilanteiden välttämiseksi.

Esimiesten olisi hyvä tehdä säännöllisin väliajoin tarkastuksia työpaikalla ja työpisteissä kartoittaakseen vaara- ja riskitekijöitä. Työntekijöiden tulisi raportoida esimiehelle työpaikan puutteista ja riskitekijöistä. Työpaikalla sattuneita vaaratilanteita ja tapaturmia tulee tarkastella ja tutkia lähemmin ja miettiä kuinka tapaturmat voitaisiin jatkossa estää.

Työympäristöä pitää tarkastella sekä arvioida säännöllisesti ja järjestelmällisesti. Tähän tehtävään on tärkeää nimetä vastuuhenkilöt ja aikataulut sekä suoritustapa.

Perehdyttäminen ja työnopastus

Perehdyttämisellä tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla uusi työntekijä tutustutetaan uuteen työpaikkaansa, sen muihin työntekijöihin sekä työpaikan käytäntöihin. Työnopastukseen liittyvät kaikki ne asiat jotka sisältyvät itse työn tekemiseen, kuten työn eri vaiheet, tämän hetkinen osaaminen ja työn tekemistä edellyttävät taustatiedot.

Uudet työntekijät ja uusiin työtehtäviin siirtyvät työntekijät on opastettava turvallisiin työtapoihin ja varmistettava, että he ovat ymmärtäneet saamansa ohjeistuksen. Opastusta sekä ohjeistusta tarvitaan myös silloin, kun työpaikassa ja sen yritysraenteessa tapahtuu muutoksia.

Perehdyttämisestä ja työnopastuksesta on erikseen oma tietokortti tämän hankkeen yhteydessä.

Työturvallisuus on osa riskienhallintaa maatilalla

Turvalliset työskentelytavat ja riskienhallinta korostuvat maatilalla töissä. Riskien ennaltaehkäisy, vaaratilanteiden tunnistaminen ja niiden mahdollinen poistaminen, on osa hyvää maatilalla johtamista.

Viljelijä itse on maatilalla tärkein voimavara. Hänen sairastuessaan saattaa olla vaikeaa löytää tilalle korvaavaa työntekijää, näin ollen henkilöriskeihin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Jatkuva kiire ja taloudelliset riskit voivat kasvattaa viljelijän henkistä kuormitusta kohtuuttoman suureksi, jolloin häntä uhkaa työssä uupuminen. Tällaisten tilanteiden varalta maataloilla olisi hyvä olla varahenkilöjärjestely äkillisten pitkäaikaisten sairastumisien vuoksi.

Oikeat työskentelytavat, nykyaikaiset ja kunnossa olevat tilat sekä laitteet, työntekijän fyysinen ja psyykinen kunto sekä ammattitaito vähentävät tapaturmariskejä maatalouden töissä. Eläinten kanssa työskennellessä vaaditaan myös hyvää tuntemusta eläimistä ja heidän käyttäytymisestään sekä tilannetaajua yllättävissä tilanteissa.

Lähteet: ProAgria

https://ttk.fi/files/4998/tyoturvallisuuden_perusasiat_kuntoon_netti.pdf

<https://www.ttl.fi/tyoymparisto/tyoturvallisuus/>

<https://www.mela.fi/fi/tyohyvinvointi/tyoturvallisuus>

<https://www.sak.fi/tyoelama/hyvinvoiva-tyontekija/tyoturvallisuus>